

Yönetemeyen Demokrasi...

Ülkemizin gerek ekonomik, gerek toplumsal yüzlerce sorunu çözüm beklerken, siyasal iktidarın bunları çözmek yerine kavga ve çatışmaya dayalı politikalarla enerji tüketmesi, ne yazık ki, siyasal iktidarı bir süre sonra "yönetemeyen demokrasi" konumuna getirecektir.

Alev COŞKUN

Yöneten - Yönetemeyen demokrasi kavramı ünlü siyaset bilimciler George Bordeau ve Giovanni A. Sartori tarafından ele alınıp incelenmiştir. G. Bordeau, **Yöneten Demokrasi** adlı 3 ciltlik yapıtında, kimi siyasal partilerin demagoji ve halk dalkavukluğu yaparak seçimlerde tepkisel oyları ele geçirebildiklerini, ancak böylesi durumların demokratik yaşamda daha büyük yeni sorunlara yataklık ettiğini ele alır ve irdeler.

Yazar, yetersiz ve donanımsız siyasal iktidarların oluşması sonunda, kaybedenin aslında "**yönetilen**"lerin yani halkın kendisinin olduğunu savunur ve bu gibi durumların sonunda "**yönetemeyen demokrasi**"lere dönüştüğünü vurgular.

ABD'de ünlü Columbia Üniversitesi'nin siyaset bilimi öğretim üyesi Prof. Dr. Giovanni Sartori ise, **Demokrasi Teorisine Geri Dönüş** adlı yapıtında, "**Yönetemeyen Demokrasi**" bağlamında "**Aşırı Yük ve Sorun Çözemeyenler**" kavramlarını irdelenmiştir.

Prof. Sartori bir ülkede siyasal iktidarın çözmekle yükümlü olduğu sorunların ağırlığını belirtmek amacıyla "**overload**" (**aşırı yük**) olgusunu ortaya atmıştır.

Örneğin siyasal, toplumsal dış politika ve ekonomi alanlarındaki birçok sorunla (aşırı yük), karşı karşıya olan bir ülke, öncelikle bu sorunları çözmek için "**sorun üreten**" değil; "**sorun çözen**" siyasal iktidarlara gereksinim duyar...

Popülist yaklaşım

Ancak, iktidara gelen siyasal parti eğer sorunları görmezden gelerek popülist davranışlarla zaman geçirirse, siyasal ve toplumsal sorunlar birikir. Bu noktada "**sorun çözücü**" olmak yerine, "**sorun yaratıcılık**", ve "**sorun üreticilik**" ortaya çıkar ki bu da "**yönetilmezlik**" (**ungovernability**) olgusunu yaratır ve sonunda durum, "**yönetemeyen demokrasi**"ye dönüşür.

Prof. Sartori'ye göre bir ülkede hem "**aşırı yük**" (ağır sorunlar), hem de sorun çözememek, sorunları ortada bırakıp "**halk dalkavukluğu**" ya da "**çatışma yöntemi**" öne çıkıyorsa, "**yönetilmezlik**" yani "**yönetilemeyen demokrasi**" olgusu ortaya çıkmaktadır.

Sartori bu noktada şu yargıya varıyor: Toplumsal sorunları çözemeyen siyasal iktidarların sürdürülmesi, kaçınılmaz olarak siyasal iktidarların uzun dönemde erimesine, ufalmasına yol açıyor.

Hatta, Dr. Sartori bu noktada başka bir demokrasi teorisini Karl Mannheim'e gönderme yaparak "**... toplumdaki liderlik yokluğuna**" işaret eder ve "**demokrasi dışı istekleri bulunan gruplara fırsat veren olgunun işte bu genel yönetme, çekip - çevirme yokluğu**" olduğunu vurgular. (s. 179)

Şimdi Türkiye'ye bakalım ve sınırlı da olsa sorunları sıralayalım:

- İşsizliğin en üst düzeyde olduğu, her üç gençten birinin iş bulamadığı, ekonomik daralmanın son 64 yılın en üst düzeyine yüzde 30'lara ulaştığı bir ekonomik durum. İşçilerin tedirginliği, tarım kesiminin giderek yok-sullaşması.

- Ortadoğu'da Irak, İran, Afganistan ve Pakistan'da süregelen sorunlar, bunalımlar ve terör... Bunlara ilave olarak özellikle Kıbrıs, Azerbaycan - Karabağ ve Ermenistan konularının sürmesi ve son olarak patlak veren Doğu Türkistan sorunu.

- Avrupa Birliği yönünde demokratikleşme paketleriyle ilgili çabalar.

Gündem saptırılıyor

Bugünkü siyasal iktidar bu önemli sorunlar üzerine yoğunlaşma yerine sürekli sürütüşme ve kavga üzerine politika yürütüyor; temel konulardan kaçma politikası uyguluyor.

Askeri vesayet, darbe, imzası olmayan belge, partime AKP diyemezsiniz, partimin adı Ak Parti'dir, gibi soyut konularla gündem saptırılıyor.

AKP iktidarı, rövanş alma hırsı, yargı ve ordu kesimine karşı "**ele geçirme**" ve "**cihat**" anlayışıyla hareket ediyor ve özellikle TSK, yüksek yargı, üniversiteler ve medya ile kavga etmeyi temel bir politika önceliği haline getirmiş bulunuyor.

Başbakan, düşman yaratıp, bu düşman kesimle sert bir kavga vererek, hem tabanını güçlendirmeye çalışıyor hem de gündem değiştiriyor.

Oysa, gerçek ve çağdaş demokrasilerin temel unsurları çatışma değil, uzlaşmadır.

Çağdaş demokrasi kuramının önde gelen düşünürlerinden Robert A. Dahl, **Demokrasi ve Eleştirileri** adlı eserinde "**sayısal çoğunluk**" ve "**çoğulculuk**" kavramları üzerinde durur. Gerçek demokrasinin çoğulculuktan geçtiğini vurgular. Amaç bütün kesimlerin demokrasi sürecine katılımının sağlanmasıdır.

Demokrasi Meclis'te sayısal çoğunluğa sahip siyasal partilerin her istediklerini yapmasını kabul eden bir sistem değildir. Tersine çağımızın demokrasi anlayışı katılımçılık

ve çoğulculuk ilkelerine; yasama, yürütme ve yargının birbirinden bağımsızlığı ve birbirlerini denetlemeleri temeline dayanır. Çağdaş demokrasi anlayışı, geniş fikir alışverişi, uzlaşma ve oydasma kavramları üzerine yükselir.

Ne yazık ki, AKP iktidarında bu çağdaş düşünceleri göremiyoruz. AKP iktidarı ve lideri uzlaşma yerine çatışmayı; erklerin birbirlerini denetlemesi yerine, gücün bir elde toplanmasını, oydasma yerine sayısal çoğunlukla her türlü kararı Meclis'ten geçirerek sonuçlandırmayı yeğliyor.

Kutuplaşmayı Körüklüyor

Türk siyasal yaşamının hiçbir döneminde kurumlar arasında bu derece çatışma ve güvensizlik oluşmadı. Bu zihniyet halk katmanları arasında da kutuplaşmayı körüklüyor.

Bugünkü karmaşık Ortadoğu coğrafyasında vatanın ve Türk ulusunun sürekliliği "**milli ordu**"nun güçlü bir biçimde varoluşuna bağlıdır. Hiçbir dönemde siyasal iktidarın Türk Silahlı Kuvvetleri'yle bu derece çatıştığı görülmemiştir.

Halk artık mevcut siyasal kurumların işleyişinden, ülkenin yönetiminden memnun olmadığını göstermektedir. Nitekim bulgularıyla dikkat çeken A&G Araştırma Şirketi'nin Türkiye'nin 7 coğrafi bölgesinde 33 il ve 112 ilçesinde toplam 2409 kişiyle yaptığı araştırmadan aşağıdaki ilginç sonuçlar ortaya çıktı:

"**Seçmenlerin yüzde 43'ü yeni siyasi partilere, yeni oluşumlara ihtiyaç olduğunu düşünüyor...**" Bu gün seçim olsa oyu mu AKP'ye veririm diyenlerin %31.5'i yeni bir oluşum istediğini belirtmiştir. Bundan, şu andaki siyasal iktidardan memnun değilim anlamı çıkar.

Bir diğer araştırma sonucuna göre "**Erge- nekon Davasına**" geçen yıl inananlar yüzde 73'lerde iken bu rakam şimdi yüzde 50'lere inmiştir. AKP ve Sayın Başbakan bu araştırmaları doğru okumalıdır.

Ülkemizin gerek ekonomik, gerek toplumsal yüzlerce sorunu çözüm beklerken, siyasal iktidarın bunları çözmek yerine kavga ve çatışmaya dayalı politikalarla enerji tüketmesi, ne yazık ki, siyasal iktidarı bir süre sonra "**yönetemeyen demokrasi**" konumuna getirecektir.

Kaynakça:

1. Giovanni Sartori, **Demokrasi Teorisine Geri Dönüş**, (Çev.: Tuncer Karamustafaoğlu ve Mehmet Turan) Ankara, Yetkin, 1993.
2. Karl Mannheim, **Man and Society in And Old Age Reconstruction**, London, Routledge & Kegan 1940.
3. A. D. Lindsay, **The Modern Democratic State**, London, Oxford Press, 1943.
4. Robert A. Dahl, **Demokrasi ve Eleştirileri**, (Çev.: Levent Köker), Ankara, Yetkin, 1996.